

Kiemelések a 2012. március havi berlini szakdiplomata jelentésből
„Hírek a szakdiplomatóktól” rovat számára
Mezőgazdaság

A 2013. évi szövetségi agrárkölségvetés sarokszámai

A szövetségi kormány március 21-én meghatározta a 2013. évi szövetségi költségvetés sarokszámait és a 2016-ig terjedő pénzügyi tervet. Azok az adatok kötelező alapját képezik a további költségvetési eljárásnak, ugyanis az egyes szövetségi tárcák számára azok bázisán állítják össze a költségvetési tervezeteket. A szövetségi költségvetés a fenntarthatóság jegyében készül, 2016-ra akarják elérni a bevételi és a kiadási oldal közel kiegyenlítetttségét. A Szövetségi Élelmezési, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium (BMELV) esetében ez az összes kiadási összeg 5.24 M €, ami 0,8 %-kal kevesebb, mint az idei évi költségvetés.

A szövetségi agrárkölségvetés fő tételeinek várható konkrét nagyságáról természetesen még nem lehet tudni, de a belső arányok érdemben nem változnak. Van ugyanis néhány determináció. Ilyenek a teljes agrárkölségvetés közel 70 %-át (3,6 Mrd €) kitevő, enyhén csökkenő agrár-szociálpolitikai kiadások, valamint a BMELV által prioritásnak tekintett vidéki munkahelyteremtő és hozzáadott értéket eredményező beruházások - a közös szövetségi és tartományi finanszírozású - az agrárstruktúra és partvédelem javítását szolgáló (GAK) központi forrás. Az utóbbi, 600 M € összegben változatlan marad. Ott utoljára 2011-ben történt igen jelentős, 14,3 %-os (-100 M €) csökkentés.

Központi kampány az élelmiszerpazarlás ellen

Ilse Aigner szövetségi szakminiszter március közepén kampányt indított az élelmiszerpazarlás ellen. A Bundestag korábbi határozata alapján, a BMELV megbízásából ez év februárban készült el a Stuttgarter Egyetemen az a kapcsolatos tanulmány, ami részletes felmérést készített a Németországban elpazarolt, szemébe dobott élelmiszerekről. Egyben javaslatokat fogalmazott meg fel nem használt, kidobott élelmiszerek mennyiségének a csökkentése érdekében. A szövetségi minisztérium Internet oldalán (www.bmelv.de) részletes információk találhatóak a témakörben.

Március 27-én a szakminisztérium nagyszabású konferenciát is szervezett az élelmiszerpazarlás elleni stratégiák kidolgozása céljából. A közel 500 fős „Zu gut für die Tonne” (*Túl jó ahhoz, hogy a szemeteskukába kerüljön*) elnevezésű rendezvényen Ilse Aigner miniszter asszony mellett a nagy német nemzetközi segélyszervezet, a Deutsche Welthungerhilfe elnöke, Bärbel Dieckmann asszony is beszédet mondott. A Stuttgarter Egyetem témavezető professzora, Dr. Martin Kranert ismertette a kutatási eredményüket, majd kapcsolatos filmből („taste the west”) mutattak be részleteket és több pódiumvitát tartottak. A cél az volt, hogy közös gondolkodással, egymás hibáztatása nélkül valamennyi érintett kör – végfelhasználó lakosság és vendéglátás,

hatóságok, termelők, feldolgozók, kereskedelem, oktatás, tanácsadás, egyházak – képviselői keressék a megoldás lehetőségeit.

Mint a rendezvényen is elhangzott, és a kapcsolatos anyagokban is megtalálható, világszerte igen nagy problémáról van szó. A fejlett országokban a felesleget termelő, „eldobó társadalomban” általában alulértékelt élelmiszerek *(például Németországban az élelmiszerkiadásra a jövedelem mindössze 11 %-át fordítják)* hatalmas mennyisége megy veszendőbe. Ez **Németországban éves átlagban 11 M tonna, ami azt jelenti, hogy fejenként 82 kg élelmiszert dobnak a kukákba. Ennek 61 %-a a magánháztartásokban keletkezik.** A tanulmány készítői szerint, az élelmiszerhulladék akár kétharmada teljesen, vagy legalább részben elkerülhető lenne. A Welthungerhilfe elnöke rámutatott arra, hogy a fejlett ipari államokban a kevesebb kidobott élelmiszer a fejlődő országokban automatikusan nem javítana az ottani éhezők helyzetén, mivel sok helyen a betakarítási veszteség, a megfelelő infrastruktúra, a logisztika hiánya a legnagyobb probléma.

A miniszter asszony szerint, az egyik legfontosabb teendő a felvilágosító munka, de szükségesnek tartja az EU zöldség-gyümölcsértékesítési normák, valamint a kereskedelmi szabványok felülvizsgálatát, az élelmiszerek szavatossági, ill. fogyaszthatósági idejének módosítását is. A szövetségi szaktárca megbízásából elvégzett közvélemény-kutatási eredmények azt mutatják, hogy a német fogyasztók 95 %-a fontos célnak tartja az élelmiszerhulladékok keletkezésének az elkerülését. Ugyanakkor az döntően az idősebb korosztályok esetében jellemző, a 14-29. évesek körében csak minden második volt azon a véleményen.

A Német Parasztszövetség sürgeti a határozottabb kormányzati fellépést a termőföld védelme érdekében

Gerd Sonnleitner, a Német Parasztszövetség (DBV) elnöke felszólította a szövetségi szakminisztert, hogy legalább annyit foglalkozzon a termőföld védelemmel, mint az élelmiszerpazarlás témájával. Az érdekképviselői központ elnöke szerint eddig „nem sok” történt az ügyben.

Az előzményhez tartozik, hogy már tíz évvel ezelőtt, az akkori SPD - Zöldek koalíciós kormány idején elfogadott nemzeti Fenntarthatósági Stratégiában szerepelt, hogy 2020-ig napi átlagban 30 hektárra csökkenjen az építési, infrastrukturális és egyéb célra történő terület-felhasználás. Ezen cél elérésétől még nagyon messze vannak. A DBV szerint a jelenlegi veszteség 90 ha/nap, a Szövetségi Statisztikai Hivatal legutóbbi adata 77 hektár napi értéket mutat.

A DBV múlt év júniusi Közgyűlésén olyan határozatot fogadtak el, amelyben általános termőföldvédelmi programot követelnek. A Szövetség szerint, sürgősen meg kell állítani azt a folyamatot, ami a németországi termőföld folyamatos csökkenésével jár. 1992 óta 820 ezer hektár termőterületet vontak ki Németországban építési és közlekedési célú beruházások miatt. Álláspontjuk az, hogy, ha nem sikerül ezt a kedvezőtlen folyamatot leállítani, fennáll a veszély, hogy a mezőgazdaság nem tud eleget tenni az elsődleges cél, a biztonságos élelmiszerellátás mellett az

energiaellátáshoz való növekvő hozzájárulás, valamint az egyre több környezetvédelmi előírás, a védett területek arányának növekedése miatti kihívásoknak. A Közgyűlésen felszólaló Angela Merkel szövetségi kancellár is megígérte a termőterület felhasználás csökkentését. A problémára figyelemfelkeltés miatt a DBV Internet honlapján a múlt év nyara óta ún. földhasználati, területveszteségi óra mutatja folyamatában a napi veszteséget négyzetméterben.

A Parasztszövetség szerint a legjobb megoldás lenne egy védelmi záradék a mezőgazdasági területekre a Német Mezőgazdasági Törvényben, amellel egy sor másik rendelkezést, pl. Építési Törvényt is megfelelően módosítani kellene. Egy petíciót is elindítottak, amelyet több mint 212 ezren írtak alá. Az emelkedő földárak és bérleti díjak is jelzik, hogy mind szűkösebbé válik a termőterület. Mindez ellenére némileg érthetetlen, hogy a közelmúltban úgy nyilatkozott a szövetségi szaktárca (BMELV) parlamenti államtitkára, Peter Bleser (CDU), hogy ebben a parlamenti ciklusban (2013 őszig) már nem tervezik a Mezőgazdasági Törvény módosítását, jóllehet az 1955-ben elfogadott Törvény korszerűsítése szerepel a koalíciós szerződésben is.

Tovább nőtt a német ágazati kivitel

A Szövetségi Élelmezési, Mezőgazdasági és Fogyasztóvédelmi Minisztérium export-megbízottja, Dr. Gerd Müller (CSU) parlamenti államtitkár március 9-én sajtótájékoztató keretében adott áttekintést a német mezőgazdasági és élelmiszeripari külkereskedelem múlt évi alakulásáról. Az előzetes 2011. évi adatok azt mutatják, hogy a német ágazati kivitel értékben megőrizte az előző időszak magas növekedési ütemét, és összességében 8 %-kal emelkedett. Az aktuális múlt évi adatok 56,1 Mrd € értéket mutatnak, de az államtitkár szerint a végleges számok el fogják érni kerekén a 60 Mrd €-t. Az eredmény mindenképp előtt a kedvező áralakulásnak köszönhető, mivel mennyiségben a kivitel némileg csökkent. Az idejű kilátások sem rosszak, de a növekedés már várhatóan jóval szerényebb lesz.

A két legfontosabb termékcsopórtban, a hús és húskészítmények, valamint a tej és tejtermékek esetében magas volt a növekedési ütem. Az előbbieknél 7,3 %-os növekedés 8,3 Mrd € exportot eredményezett, az utóbbiakból 10,7 %-os volt a bővülés, ami értékben 8,1 Mrd €-t jelentett. A kivitel döntő része a többi EU tagállamba jut, múlt évben 42,8 Mrd € (+5,8 %) volt. Sokkal jelentősebben nőtt a harmadik országokba irányuló export. Az összesen 13,3 Mrd € érték 17,4 %-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

A német ágazati import kisebb mértékben emelkedett, 69,6 Mrd €-ra, így a hagyományosan passzív egyenleg kismértékben, 0,5 Mrd €-val, - 9,5 Mrd €-ra mérséklődött. A legfontosabb partnerek itt is a többi EU tagállam (43,0 Mrd €), de az exporthoz képest sokkal nagyobb súlyt képviselnek a harmadik országok (22,7 Mrd €). Érdeklősség, hogy az ország-csoportokat tekintve egyedül az új EU tagállamokkal folytatott német ágazati kereskedelem tud egyenlegtöbbséget felmutatni (+1,72 Mrd €).

A német-magyar ágazati statisztika szerint, mind a kivitel, mind a behozatal kétszámjegyű növekedést mutatott, de a magyar export jobban emelkedett, így a pozitív egyenlegünk javult is. Számokban kifejezve: A Magyarországra irányuló német mezőgazdasági és élelmiszeripari export a múlt évben 11,3 %-kal, 765 M €-ra emelkedett, míg a magyar kivitel 13,4 %-al, 812 M €-ra bővült. Magyar szempontból az egyenleg 29 M €-ról 47 M €-ra nőtt.

A Raiffeisen szövetkezetek gazdasági eredményei a múlt évben is javultak

A Német Raiffeisen Szövetkezeti Szövetség (DRV) március közepén közzétett adatai szerint, 2010 után a tavalyi év is sikeres volt a hozzájuk tartozó, összesen 2.531 szövetkezeti vállalat számára. Azok együttes forgalma 48.2 Mrd €-ra emelkedett, ami a 2010. évi 6,7 %-os növekedést követően még erőteljesebb, 12,6 %-os bővülést jelent. *Meg kell jegyezni azonban, hogy 2009-ben, a nemzetközi pénzügyi és gazdasági válság következtében jelentősen visszaesett az eredmény.*

A növekedés döntően a kedvező áralakulásnak és az exportnak köszönhető. A legnagyobb súlyt képviselő áruszövetkezetek forgalma jóval az átlag fölött, 17,1 %-kal, kerekén 23 Mrd €-ra, a tejgazdasági szektorban működőké átlagosan, 12,5 %-kal, 13,4 Mrd €-ra bővült. A harmadik legfontosabb területen, az élőállat és húsgazdaságban csak szerény mértékű, 1,6 %-os forgalomemelkedés következett be, ami összességében 4,9 Mrd € bevételt eredményezett. Kizárólag az új tartományokban működő 811 agrárszövetkezet (*az egykori NDK mezőgazdasági termelőszövetkezetei, az LPG-k átalakult utódszervezetei*) összesített forgalma 3,7 %-kal, 1,8 Mrd €-ra emelkedett. Múlt évben is folytatódott a szövetkezetek számának csökkenése. Egy év alatt 73 Raiffeisen-, illetve 23 Agrárszövetkezet szűnt meg.

Az idei évet illetően a DRV ügyvezetője, Dr. Henning Ehlers óvatosan optimista. Nem csak az Euro-övezetben jelentkező gazdaság- és pénzügy-politikai bizonytalanságok, az EU több tagállamában jelentkező adósságválság és az abból adódó árfolyamkockázatok kihatnak a nemzetközi agrárpiacokra is. Ugyanakkor a kereslet továbbra is nő az agrárnyersanyagok, az élelmiszerek és a megújuló energiák iránt, aminek következtében az „agribusiness” fontos gazdasági stabilizáló tényező és „növekedési motor” marad.

Első becslés az idei németországi gabonatermésről

A németországi várható idei gabonatermésről az első becslést a Raiffeisen Szövetkezeti Szövetség március közepén hozta nyilvánosságra. Átlagos, összesen valamivel kevesebb, mint 45 M tonnás termés eredménnyel számolnak. Az a kifejezetten gyenge múlt évi terméshez képest 7 %-kal (+2,9 M t) nagyobb mennyiséget jelent. *2010-ben 44,3 M t, 2009-ben pedig rekordmennyiség, 49,7 M tonna volt a betakarítás.* A gabona termőterülete 2,8 %-kal, összesen 6,66 M hektárra növekedett.

A meghatározó gabonafajtából, az őszi búzából a kismértékben megnövelt (+1,5 %) termőterületen (3,22 M hektár) 2011-hez képest 6,0 %-kal több, 23,7 M tonnás terméseredményre számítanak. Rozsból a 8,3 %-kal nagyobb, 665 ezer hektár termőterületen a magasabb hozamok miatt az előző évvel több mint egynegyeddel nagyobb, 3,2 M tonnás termést becsülnék. Árpánál a 4,7 %-kal nagyobb vetésterületen 9,9 M tonna a jelzett termésmennyiség, ami 13,3 %-os növekedésnek felel meg. Szemes kukoricánál lényegében változatlan, 489 ezer ha termőterületen 9,8 %-kal kisebb, 4,7 M tonna az előrejelzés. Itt érdemes megjegyezni, hogy elsősorban a biogáz termelés változatlan növekedése miatt, a silókukorica termőterület nagymértékben bővült, így együttesen a németországi kukorica termőterület egy év alatt 9,6 %-kal növekedett, immár 2,51 M hektárra terjed ki. A DRV repcére is közölt termésbecslést, ami szerint az összesen 1,32 M hektár (+1,3 %) vetésterületen az erőteljesen javuló átlaghozamok miatt 4,8 M tonna (+25,6 %) lesz a várható mennyiség.

Tovább terjed a Schmalleberg vírusos megbetegedés

Tovább terjed Németországban az un. Schmalleberg vírus okozta megbetegedés, döntően továbbra is a juhállományban, kisebb részben a szarvasmarháknál és a kecskéknél. A betegség terjedése azonban nem túl gyors, bár a szarvasmarháknál erőteljesebb. Időközben Németországban bevezették a betegségről a hivatalos jelentési kötelezettséget. Minden egyes új esetet jelentenek az elektronikus állatjárvány tájékoztatási rendszeren (TSN) a tartományi hatóságok a Szövetségi Állategészségügyi Kutatóközpontnak (FLI), ahol múlt év novemberében azonosították a vírust. Március 30-án összesen 1120 üzemben fordult elő a megbetegedés, 832 juh-, 243 szarvasmarha- és 45 kecskeállományban. A regionális megoszlást tekintve, a legtöbb megbetegedés sorrendben továbbra is Észak-Rajna – Vesztfáliában (380), Alsó-Szászországban (217), valamint Hessenben (147) és Schleswig-Holsteinben (123) történt.

Bár nagy ütemben folyik megfelelő oltóanyag kidolgozása, a szakemberek szerint 2014 előtt az nem lesz kész. A Mezőgazdasági Járulékbank a károsult üzemek likviditási helyzetének a javítása érdekében március végén támogatási programot indított.

Lesz elég szezonális munkaerő a német mezőgazdaságban

A Német Mező- és Erdőgazdasági Munkaadók Szövetsége (GLFA) ügyvezetője szerint, nem lesz gond ez évben a külföldi szezonális munkaerő biztosításával az ágazatban. A legfőbb ok az, hogy ez év január elejével az új EU tagállamok közül utolsónak megszűnt a Romániából és Bulgáriából érkező vendégmunkásokra vonatkozóan az egyes tartományi Munkaügyi Hivatalokban az engedélykérési kötelezettség. Így naptári évenként 6 hónapig szabadon dolgozhatnak mezőgazdasági, ill. kertészeti üzemekben. A GLFA szerint az éves igény 300 ezer fő. Korábban leginkább Lengyelországból érkeztek, de már múlt évben a román szezonális

munkások voltak a legtöbben, szám szerint 170 ezer fő. A munkaadói szövetség azzal számol, hogy ez a tendencia tartós marad.

Továbbra sincs kidolgozva a szezonális munkaerőre kollektív szerződés. Az illetékes szakszervezet (IG BAU) szakembere szerint, az idei átlag alapórabér régióként eltérően 6,10 – 6,70 € között mozog. Az étkezés, közlekedés, szállás biztosítása, ill. költségeinek térítése az egyes gazdaságok és a munkavállalók közötti megállapodás alapján történik.

Alsó-Szászország a mezőgazdasági termelés szempontjából a legfontosabb német tartomány

Alsó-Szászország mind az agrár- és élelmiszergazdaság termelési értéke, mind a foglalkoztatottak aránya alapján a legfontosabb német tartomány, megelőzve Bajorországot. A tartományi Mezőgazdasági Kamara adatai azt mutatják, hogy az ottani mezőgazdaság nagyon fontos munkaadó. Kereken 151 ezer fő dolgozik fő, vagy mellékfoglalkozásban a mezőgazdasági üzemekben, ami az összes foglalkoztatottak 4,1 %-át jelenti. Az jóval magasabb mint a német átlag, 2,7 %. A kapcsolódó területekkel – mint az élelmiszeripar, vagy a mezőgépgyártás – az agrárgazdaság az autóipar (*Volkswagen*) után a második legerősebb gazdasági tényező a tartományban, együttesen negyedmillió embernek ad munkát.

Berlin, 2012. április 13.

Dr. Sulyok Ferenc
nköv. tanácsos